

Ekspertu diskusija par publiskā sektora ilgtspēju

2017.gada 6.jūnijā

Diskusijas norises vieta: ES māja, Aspazijas bulvāris 28, 2.stāvā (Kamīna zāle)

Darba valoda: latviešu un angļu

Diskusijas moderators: Jānis Platais, Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētājs

Konferenci atklāja **Inna Šteinbuka**, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja.

Jānis Platais (Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētājs) konferences ievadprezentācijā norādīja, ka Fiskālās disciplīnas padome uzsākusi darbu pie ilgtspējas ziņojuma un vēlas uz šo jautājumu raudzīties kompleksi, īpašu uzmanību pievēršot izdevumu daļai. Platais savā prezentācijā uzsvēra, ka iedzīvotāji kopumā piekrīt, ka valstij ir jā rūpējas par viņu labklājību, taču ir skeptiski pret piedāvāto pakalpojumu kvalitāti. Tika akcentēts, ka, lai gan Latvijas pensiju un veselības sistēmas tiek atzītas par ilgtspējīgām, gan Eiropas Komisija, gan ESAO norāda uz dažādiem sociāliem un politiskiem riskiem.

Manfreds Bergmans (Eiropas Komisijas Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāta direktors) norādīja, ka Latvijas valdība vairākas valstij-specifiskās rekomendācijas ir ieviesusi tikai daļēji, bet īpaši uzsvēra Latvijas sasniegumus fiskālās disciplīnas jomā. Bergmans apgalvoja, ka Eiropas Komisija var tikai norādīt uz problēmām un piedāvāt savu redzējumu, bet lēmums ir jāpieņem katras dalībvalsts valdībai. Kā piemēru viņš izmantoja piedāvāto nodokļu sistēmas reformu. Pēc Eiropas Komisijas aprēķiniem, piedāvātā reforma nemazinās nevienlīdzību, lai gan tas ir viens no uzstādītajiem mērķiem.

Baiba Bela (Valsts pētījumu programmas SUSTINNO pētniece) prezentācijā norādīja, ka Latvijai kā Rietumu tipa Eiropas demokrātijai ir zināma sociālā atbildība, kas nostiprināta arī Satversmē. Pētniece akcentēja, ka augsta ienākumu nevienlīdzība rada spriedzi, kavē attīstību un apdraud sociālo stabilitāti. Latvijā ir salīdzinoši augsta ienākumu nevienlīdzība un noraidoša attieksme pret nodokļu nomaksu, jo pastāv uzskats, ka valdība nelietderīgi izšķiež līdzekļus un sabiedriskie pakalpojumi nav atbilstoši iekasētajām summām. Pētniece norāda, ka kopumā ir vairākas pazīmes, kas liecina par sociālās ilgtspējas riskiem.

Mārtiņš Āboliņš (Banka Citadele ekonomists) savā prezentācijā uzsvēra, ka gandrīz visās uzņēmējdarbības nozares atgriezies optimisms (izņemot tirdzniecību) un uzlabojies ekonomiskās situācijas vērtējums. Āboliņš norādīja, ka lielo uzņēmēju noskaņojums ir optimistiskākais kopš 2007. gada, un noskaņojuma atšķirības starp lielajiem un mazajiem turpina pieaugt. Tika minēts, ka ekonomikas izaugsmi Latvijā ļoti ietekmē ārējie faktori.

Jānis Endziņš (Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs) norādīja, ka Latvijai ir vairāki izaicinājumi, kurus jā mēģina risināt. Kā piemērus viņš minēja demogrāfiskās tendences, augsto nabadzības līmeni un spēju dzīvot, paļaujoties uz saviem līdzekļiem. Endziņš min, ka būs nepieciešams izdarīt vairākas izvēles attiecībā uz ekonomiskās attīstības veicināšanu un publiskās pārvaldes efektivitātes

uzlabošanu, kas, cilvēku skaitam samazinoties, kļūst dārgāka. Kā darba uzdevumi tika uzskaitīta nodokļu reforma, reģionālās konkurētspējas veicināšana un motivācijas uzlabošana uzņēmējdarbības veicināšanai. Būtiski ir mazināt arī ēnu ekonomiku un uzlabot nodokļu sistēmas prognozējamību.

Irēna Liepiņa (Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētāja vietiece) norādīja, ka būtisks ilgspējas elements ir cienīgs darbs. Latvijas iedzīvotājiem jābūt pārliecībai, ka viņi var strādāt drošos apstākļos ar atbilstošu atalgojumu. Šis jautājums būtiski ietekmē arī publisko sektoru, kurā nodarbināti aptuveni 32% strādājošo. Lai uzlabotu publiskā sektora efektivitāti, ir jārisina darba samaksas jautājumi, kā arī problēmas saistībā ar cilvēkkapitāla attīstību un plānošana. Liepiņa norāda, ka Latvijā kopumā nepieciešams straujāks algu kāpums iedzīvotāju nabadzības izskaušanai un pirktpējas veicināšanai. Viens no ierosinājumiem ir palielināt ar darba koplīgumiem aptverto strādājošo skaitu palielināšanos. Jāpalielina arī noslēgto ģenerālvienošanos skaits, un jāveicina sociālais dialogs starp darba devējiem un arodbiedrībām ilgspējas nodrošināšanai.